

Radni uchwaliли budżet Krakowa na rok 2024

2024-01-04

Budżet miasta Krakowa wraz z autopoprawką prezydenta Krakowa i poprawkami radnych na 2024 rok został przyjęty. 21 osób było za, 1 przeciw, 18 osób wstrzymało się od głosu. Radni przegłosowali także projekt uchwały Wieloletniej Prognozy Finansowej wraz z autopoprawką i poprawkami. 21 głosów było za, 19 osób wstrzymało się, nikt nie był przeciw.

Prezydent Krakowa przedłożył radnym projekt budżetu na rok 2024. Na realizację samych tylko wydatków bieżących (bez inwestycji) zaplanowano 7 562 203 979 zł – to kwota po uwzględnieniu autopoprawek. Pierwsze czytanie odbyło się 6 grudnia. Projekt budżetu, dostępny jako druk [3794](#), a powiązana z nim Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta Krakowa omawiana była na sesji jako druk [3795](#). Na posiedzeniu Rady Miasta Krakowa 20 grudnia odbyło się drugie czytanie i dyskusja radnych, którzy do projektu budżetu zgłosili ponad 400 poprawek. Do Wieloletniej Prognozy Finansowej zgłoszono 67 poprawek na łączną kwotę 700 mln złotych.

W tym dokumencie została także uwzględniona poprawka prezydencka związana z przeznaczeniem środków na hermetyzację oczyszczalni ścieków Płaszów, w celu ograniczenia odoru na obszarze południowo-wschodnich dzielnic Krakowa.

Planowanie budżetu jest coraz trudniejsze, bo rządowe reformy obniżyły potencjał dochodowy miasta. Kraków liczy więc na naprawę finansów publicznych, a w bliższej perspektywie na odblokowanie Krajowego Planu Odbudowy, by móc poszerzyć wąski na razie z konieczności program inwestycyjny.

Projekt budżetu Krakowa na 2024 rok zakłada już po uwzględnieniu autopoprawek do uchwały, że **dochody miasta ogółem to 8 023 513 451 zł**.

Wydatki miasta ogółem w 2024 roku zaplanowano na poziomie **8 548 310 025 zł**. W roku 2023 była to kwota 8 mld 022 mln zł. Daje to deficyt w wysokości 524 796 574 zł, na pokrycie którego miasto zaciągnie dodatkowe zobowiązania finansowe.

Przyjęto 296 poprawek do projektu budżetu miasta Krakowa na rok 2024 na łączną kwotę **108 265 000 zł**, które zostaną sfinansowane przez:

- zwiększenie planu dochodów – 84 634 000 zł
- zwiększenie planu przychodów z tytułu wolnych środków jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych – 4 000 000 zł
- zmniejszenie planu wydatków – 19 631 000 zł.

Planowane zwiększenie dochodów w roku 2024 wynikające z poprawek (głównie wpływy z podatku od nieruchomości oraz ze sprzedaży majątku) nie było poprzedzone odpowiednimi analizami odpowiednich służb finansowych UMK oraz miejskich jednostek organizacyjnych, w związku z czym istnieje realne prawdopodobieństwo braku możliwości ich wykonania, a co za tym idzie może to skutkować niemożliwością realizacji zgłoszonych w ramach wyżej wymienionych poprawek zadań budżetowych.

Dochody miasta

Zgodnie z projektem na łączną sumę dochodów miasta w 2024 r. składają się:

- dochody własne gminy – 3 mld 076 mln zł
- udział gminy w podatkach PIT i CIT – 2 mld 951 mln zł
- subwencje i dotacje z budżetu państwa – 1 mld 960 mln zł
- środki ze źródeł zagranicznych – 36 mln zł.

W ostatnim czasie w strukturze dochodów miasta ogółem rośnie znaczenie dochodów własnych, które gmina uzyskuje m.in. z podatków lokalnych (np. od nieruchomości), różnego rodzaju opłat (np. za wywóz śmieci, zajęcie pasa drogowego, koncesje na sprzedaż alkoholu) czy zarządzania mieniem (np. najem i dzierżawa majątku). W planie na 2024 rok będą one już stanowić 38,1 proc. wszystkich środków miasta.

Przeciwny trend dotyczy wpływów z podatku PIT – ich znaczenie w łącznej sumie dochodów maleje na skutek rządowych reform systemu podatkowego, wprowadzonych w latach 2019–2022, a to wpływa na obniżenie potencjału dochodowego samorządu. Chodzi kolejno o: zwolnienie z podatku PIT osób w wieku do 26 lat (strata dla Krakowa w latach 2019–2023 to 175 mln zł), zmianę stawki podatku z 18 na 17 proc. i wzrost KUP (strata dla Krakowa w latach 2019–2023 to 690 mln zł), podwyższenie limitu umożliwiającego opodatkowanie w formie ryczaftu, a w rezultacie odpływ części dotychczasowych podatników (strata dla Krakowa w latach 2021–2023 to 140 mln zł) i wreszcie program Polski Ład i jego nowelizację (strata dla Krakowa w latach 2022–2023 to 1 mld 300 mln zł). Te radykalne ubytki we wpływach z PIT nigdy nie zostały przez rząd adekwatnie wyrównane. Kraków uzyskał wsparcie finansowe w ramach subwencji uzupełniającej na rok 2022 w kwocie 224 mln zł, a na 2023 rok – 251 mln zł. Dodatkowo w tym roku w wyniku przyjętych przez rząd kryteriów podziału uzupełniającej subwencji ogólnej, niekorzystnych dla dużych samorządów, Kraków otrzyma jedynie kwotę 131 mln zł.

– Działalność legislacyjna rządu w ostatnich latach nie tylko zaburzyła stabilność finansową samorządów, ale spowodowała też systematyczne, rosnące uzależnienie tych samorządów od władz centralnych – zauważa zastępca prezydenta Krakowa ds. polityki społecznej i komunalnej Andrzej Kulig. Dlaczego? Bo w zapomnienie poszła zasada adekwatności wynikająca z Konstytucji i stanowiąca, że państwo ma zapewnić jednostkom samorządu terytorialnego udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań.

– Ustawodawca powinien tak ukształtować źródła dochodów gmin, aby te jednostki były w stanie sfinansować realizację przypisanych im zadań. A to właśnie gminy są najbliższej mieszkańców i tych zadań mają najwięcej. Przypomnę, że w czasie pandemii i kryzysu uchodźczego administracja rządowa w pierwszej kolejności zwracała się po pomoc do jednostek samorządu terytorialnego, głównie do gmin, aby móc przeprowadzić szereg działań czy stawić czoła wielu wyzwaniom – podkreśla Andrzej Kulig.

Plan dochodów miasta uzupełniają jeszcze subwencje i dotacje przekazywane z budżetu

centralnego, stanowiące obecnie mniej więcej 25 proc. budżetu Krakowa. Środki te wprowadza się do rocznego planu finansowego na podstawie informacji ministra finansów. Są one bowiem planowane w budżecie państwa, co oznacza też, że w toku prac nad ustawą budżetową mogą ulec zmianie. Spośród tych transferów największą pozycją jest niezmiennie subwencja oświatowa i na tym etapie jej wysokość w 2024 roku w krakowskim budżecie rysuje się na poziomie 1 mld 512 mln zł. Kraków otrzyma także środki w ramach dotacji celowych na sfinansowanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej – będą one przeznaczone m.in. na wypłatę świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego (131 mln zł). Do lokalnego budżetu wpłyną też dotacje na dofinansowanie zadań własnych miasta (na wypłatę zasiłków stałych z pomocy społecznej i na funkcjonowanie domów pomocy społecznej w łącznej kwocie 36,7 mln zł).

I wreszcie środki ze źródeł zagranicznych, które w poprzednich latach w istotny sposób współtworzyły budżet inwestycyjny miasta. Do projektu budżetu wpisane zostały jedynie te kwoty, które zamykają już rozliczenia finansowe z tytułu zadań zrealizowanych z udziałem środków unijnych, takich jak na przykład linia tramwajowa na Górkę Narodową. Dlaczego Kraków wciąż oczekuje na uruchomienie środków unijnych w ramach Krajowego Planu Odbudowy. Miasto koncentruje się obecnie na jak najlepszym przygotowaniu nowych inwestycji, czyli na opracowaniu niezbędnej dokumentacji i pozyskaniu wymaganych decyzji, co pozwoli na natychmiastowe przejście do etapu realizacji, gdy tylko pojawi się możliwość sfinansowania prac. Na liście zgłoszonej do KPO znalazły się priorytetowe dla miasta inwestycje, w tym m.in. budowa linii tramwajowej Cichy Kącik – Azory, budowa Trasy Balickiej, budowa Centrum Literatury i Języka „Planeta Lem”, przebudowa obiektów sportowych WKS Wawel czy powiększenie szpitala Żeromskiego o dodatkowy pawilon dla potrzeb SOR wraz z wyposażeniem. Środki zagraniczne znacząco przyspieszyłyby realizację tych przedsięwzięć.

Bieżące wydatki

Największa część wydatków miasta to **wydatki bieżące**, które gwarantują sprawne funkcjonowanie miejskiego organizmu oraz zapewniają utrzymanie odpowiedniej jakości usług komunalnych. W 2024 roku miasto planuje przeznaczyć na ten cel **7 562 203 979 zł**.

W tegorocznej strukturze wydatków bieżących największy udział będzie miała, niezmiennie, edukacja i wychowanie (31,8 proc.), a kolejne miejsca zajmą: transport i łączność (15,8 proc.), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (9,6 proc.) oraz pomoc społeczna (6,3 proc.).

Aktualne zjawiska ekonomiczne, jak zawsze, najmocniej odbijają się na poziomie wydatków bieżących. Wciąż mamy do czynienia z inflacją, wysokimi cenami energii oraz presją płacową. Wszystko to powoduje, że rosną koszty funkcjonowania samorządu i aby utrzymać usługi komunalne co najmniej na niezmiennym jakościowo poziomie, konieczne są większe nakłady finansowe. Jeszcze większe – by zapewnić poszerzenie czy rozwój oferty miasta.

Jednym z obszarów, w którym wzrost kosztów widać bardzo wyraźnie, są usługi przewozowe. Komunikacja miejska generuje coraz większe wydatki, co sprawia, że miasto w coraz większym stopniu pokrywa je ze środków własnych – od 2022 roku już w 65 proc. Według szacunków w 2023 roku miasto wyda na komunikację miejską około 933 mln zł, z czego jedynie około 380 mln zł znajdzie pokrycie we wpływach ze sprzedaży biletów. Ponadto na zwiększenie dopłaty

miasta wpływ mają nie tylko mniejsze, niż planowano, zmiany w taryfie, ale także oddawanie do użytku nowych inwestycji (uruchomienie linii tramwajowej do Górki Narodowej generuje w tym roku dodatkowy koszt blisko 30 mln zł).

Dziedziną, w której zaplanowano znaczny wzrost wydatków bieżących, jest również edukacja i wychowanie – w 2024 roku miasto zarezerwowało na ten cel 2,6 mld zł. Znaną już od wielu lat bolączką samorządów przy układaniu budżetu edukacyjnego jest niewystarczająca wysokość subwencji oświatowej przekazywanej przez rząd. Jej nieadekwatność w stosunku do potrzeb wynika z braku określenia standardów kosztowych, pozwalających ustalić, jaki jest realny koszt realizacji zadań oświatowych czy celów stawianych systemowi oświaty. W rezultacie Kraków, aby zapewnić optymalne warunki funkcjonowania szkół i placówek oraz najwyższe standardy nauczania, co roku przeznaczają na wydatki oświatowe dodatkowe środki z dochodów własnych. Dopłata miasta do zadań objętych subwencją oświatową w 2022 roku wyniosła 36,6 proc. (643 mln zł), a do całości zadań oświatowych – 46,7 proc. (1 mld 054 mln zł). Na poziom wydatków bieżących ma również wpływ fakt, że miasto wzięło na siebie, decyzją radnych, zobowiązania do naliczania dotacji dla przedszkoli niesamorządowych według wyższych stawek niż te obowiązujące w ustawie, co tylko w 2023 roku wygenerowało dodatkowy koszt w wysokości około 51 mln zł. Należy też wspomnieć o wpływie decyzji podejmowanych na szczeblu centralnym – na sfinansowanie tegorocznej podwyżki wynagrodzenia nauczycieli Kraków potrzebuje w bieżącym budżecie dodatkowych 75 mln zł.

- [Budżet 2024 – prezentacja \[pdf\]](#)
- [Budżet 2024 – Inwestycje – prezentacja \[pdf\]](#)
- [Budżet 2024 - Inwestycje a dług skumulowany – prezentacja \[pdf\]](#)